

METODOLOŠKO UPUTSTVO

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U INDIVIDUALNOM / PRIVATNOM SMJEŠTAJU

Sadržaj

I METODOLOŠKE OSNOVE.....	3
Uvod	3
Cilj i sadržaj	3
Jedinica posmatranja	3
Obuhvat	4
Izveštajne jedinice (izvori podataka)	4
Obrada podataka	5
Nivo objave podataka	5
Rokovnik osnovnih faza rada	5
Zaštita individualnih podataka	5
II DEFINICIJE	6
III ZAKONSKA OSNOVA ADMINISTRATIVNIH BAZA PODATAKA	7

Pravni osnov za sprovođenje godišnjeg istraživanja o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12 od 30.03.2012) i Godišnji plan zvanične statistike.

I METODOLOŠKE OSNOVE

Uvod

U procesu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, oblast statistike je zastupljena kao posebno poglavlje čiji je cilj usklađivanje crnogorskih pravnih propisa sa pravnom tekovinom EU iz oblasti statistike. Oblast statistike turizma regulisana je EU Regulativom br. 692/2011, pa je obaveza Uprave za statistiku da primijeni sve neophodne instrumente za obračun ove statistike shodno evropskim standardima.

Prema navedenoj regulativi, definisano je da države članice EU koje imaju manje od 1% ukupnog godišnjeg broja noćenja u turističkim smještajnim objektima u Evropskoj uniji, mogu obrađivati podatke o broju dolazaka i noćenja turista samo za turističke objekte u hotelima i drugom kolektivnom smještaju, dok objavljivanje individualnog/privatnog smještaja nije obavezno. Crna Gora se nalazi ispod praga od 1%. Uvažavajući i nacionalni interes za podacima o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju, Uprava za statistiku objavljuje podatke o individualnom/privatnom smještaju na godišnjem nivou.

Cilj i sadržaj

Cilj istraživanja o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju je da obezbijedi osnovne podatke o obimu prometa (dolasci i noćenja) domaćih i stranih turista.

Istraživanjem se prikupljaju podaci o:

- broju dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista u individualnim/privatnim smještajnim objektima koji uključuju smještaj u kućama i sobama za iznajmljivanje, kao i turističkim apartmanima;
- strukturi dolazaka i noćenja stranih turista prema zemlji pripadnosti u individualnim/privatnim smještajnim objektima;

Jedinica posmatranja

Turisti u ugostiteljskim objektima za individualni/privatni smještaj.

Obuhvat

Istraživanjem su obuhvaćeni svi zvanični podaci ugostiteljskih objekata na teritoriji Crne Gore koji pružaju usluge smještaja u kućama i sobama za iznajmljivanje, kao i turističkim apartmanima.

Rezultati istraživanja obrađeni su prema međunarodnim definicijama i konceptima statistike turizma¹.

Izveštajne jedinice (izvori podataka)

Inputi, za dobijanje konačnih podataka, baziraju se na tri grupe izvora podataka:

- (i) administrativne baze podataka (primarni izvori podataka)
 - Lokalne turističke organizacije - Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014, 042/17 od 30.06.2017, 027/19 od 17.05.2019);
 - Ministarstva unutrašnjih poslova - registar boravišta RB90 - Zakon o strancima ("Službeni list Crne Gore", br. 012/18 od 23.02.2018, 003/19 od 15.01.2019).

- (ii) administrativne baze podataka (sekundarni izvori podataka)
 - Nadležni organi lokalnih samouprava - Zakon o boravišnoj taksi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 013/04 od 26.02.2004, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 048/15 od 21.08.2015) - *podaci o naplaćenju boravišnoj taksi*;
 - Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18 od 10.01.2018, 004/18 od 26.01.2018, 013/18 od 28.02.2018, 025/19 od 30.04.2019, 067/19 od 11.12.2019) - *podaci o evidenciji smještajnih objekata iz Centralnog turističkog registra*;
 - Nacionalna turistička organizacija - Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014, 042/17 od 30.06.2017, 027/19 od 17.05.2019) - *podaci iz izvještaja o turističkom prometu*;

¹ United Nations (2008): International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008), New York, Madrid

(iii) statistički izvori i evidencije

- privredna društva koja raspolažu sa relevantnim podacima;
- Podaci sektorskih zvaničnih statistika (statistika trgovine na malo, statistika spoljne trgovine, statistika saobraćaja, statistika životne sredine, itd.)

Obrada podataka

Obrada podataka zasnovana je na Generičkom modelu statističkog biznis procesa (*GSBPM - Generic Statistical Business Process Model*).²

Nivo objave podataka

Podaci o dolascima i noćenjima turista u individualnom/privatnom smještaju se prikazuju na nivou Crne Gore i opština.

Rokovnik osnovnih faza rada

Podaci se prikupljaju mjesečno, a obrađuju godišnje. Rokovi dostave i objave podataka definišu se Godišnjim planom zvanične statistike.

Zaštita individualnih podataka

Individualni podaci o fizičkim ili pravnim licima i domaćinstvima su povjerljivi i predstavljaju službenu tajnu. (Član 56 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike)

² United Nations Economic Commission for Europe – UNECE (2013): Generic Statistical Business Process Model (GSBPM), Version 5.0

II DEFINICIJE

Turizam su aktivnosti osoba koje putuju i borave u mjestima izvan svoje uobičajene sredine, ne duže od jedne godine, zbog odmora, posla ili drugih ličnih razloga, osim zapošljavanja kod privrednog subjekta sa sjedištem u mjestu posjete.

Turista je svaka osoba koja izvan svoje uobičajene sredine provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju, ali ne duže od 12 mjeseci neprekidno, a razlog njegovog putovanja može biti odmor, rekreacija, zdravlje, sport, religija, porodica, posao i drugi razlozi. Djeca se smatraju turistima i treba ih obuhvatiti ovim izvještajem, bez obzira na njihov uzrast. Turistima se ne smatraju osobe koje u mjestu posjete borave duže od 12 uzastopnih mjeseci, osobe koje obavljaju neku aktivnost finansiranu iz mjesta posjete, osobe koje redovno dnevno ili nedjeljno putuju u mjesto gdje obavljaju posao ili studiraju, migranti, pogranični radnici, diplomatski i konzularni predstavnici, izbjeglice, raseljena lica, osobe u tranzitu koje formalno ne ulaze u zemlju, stalni stanovnici koji putuju u drugo mjesto s namjerom da se tamo stalno nastane, osobe koje su na privremenom radu u Crnoj Gori i primaju platu za svoj rad.

Prebivalište je mjesto u kojem se osoba nastanila s namjerom da u njemu stalno živi. Turista je registrovan u svakom mjestu ili objektu u kojem boravi. Zbog toga u slučaju promjene mjesta ili objekta dolazi do njegovog ponovnog registrovanja i time do dupliranja u podacima. Prema tome, statistika evidentira broj dolazaka turista, a ne broj turista.

Domaći turista je svaka osoba s prebivalištem u Crnoj Gori koja u nekom mjestu u Crnoj Gori izvan mjesta svog prebivališta provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj turista.

Strani turista je svaka osoba s prebivalištem izvan Crne Gore koja privremeno boravi u Crnoj Gori i provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj turista.

III ZAKONSKA OSNOVA ADMINISTRATIVNIH BAZA PODATAKA

Lokalne turističke organizacije

1. Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014, 042/17 od 30.06.2017, 027/19 od 17.05.2019)
 - Član 22 Zadaci lokalne turističke organizacije
 - Stav 16 - prikupljanje i obrada podataka (dnevna, nedjeljna i mjesečna) o turističkom prometu i njihovoj strukturi na području opštine, kao i izrada mjesečnog izvještaja o turističkom prometu za potrebe nadležnog organa za poslove statistike i Nacionalne turističke organizacije;
 - Stav 17 - vođenje evidencije o naplati boravišne takse, izletničke, turističke takse i članskog doprinosa;
 - Stav 18 - procjena neobuhvaćenog turističkog prometa na nivou opštine u skladu sa metodologijom koju propisuje Ministarstvo (Ministarstvo održivog razvoja i turizma).
2. Zakon o boravišnoj taksi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 013/04 od 26.02.2004, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 048/15 od 21.08.2015)
 - Član 7b - Davalac smještaja dužan je da u roku od 24 sata po dolasku turista kojima pruža usluge smještaja prijavi dolazak turista lokalnoj turističkoj organizaciji, ili organizacionim djelovima - turističkim informativnim biroima na čijoj se teritoriji pružaju usluge smještaja, a za plovne objekte lokalnoj turističkoj organizaciji gdje je izdata vinjeta, odnosno odobrenje za slobodan saobraćaj i odjavi njihov boravak u roku od 24 sata nakon njihovog odlaska.

Lokalna turistička organizacija dužna je da tačno, potpuno i ažurno vodi evidenciju prijava i odjava turista iz stava 1 ovog člana.

Način podnošenja prijave i odjave i način vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo (Ministarstvo održivog razvoja i turizma).
3. Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave turista i sadržaju i načinu vođenja evidencije ("Službeni list Crne Gore", br. 020/16 od 18.03.2016)
 - Član 2 - Prijava i odjava turista podnosi se lokalnoj turističkoj organizaciji ili organizacionim djelovima-turističkim informativnim biroima na čijoj se teritoriji pružaju usluge smještaja, a za turiste na plovnim objektima prijava i odjava, podnosi se lokalnoj turističkoj organizaciji gdje je izdata vinjeta odnosno odobrenje za slobodan saobraćaj.

Prijava i odjava turista iz stava 1 ovog člana podnosi se na obrascu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

4. Zakon o strancima ("Službeni list Crne Gore", br. 012/18 od 23.02.2018, 003/19 od 15.01.2019)

- Član 100 Podnošenje prijave preko turističke organizacije - Stranac koji boravi u Crnoj Gori u turističke svrhe, a ne koristi usluge davaoca smještaja, može prijavu i odjavu boravka stranca, u skladu sa ovim zakonom podnijeti preko turističke organizacije u mjestu boravka, a ako u mjestu boravka nije osnovana turistička organizacija, preko nadležnog organa lokalne uprave.

Prijavu, odnosno odjavu turistička organizacija, odnosno nadležni organ lokalne uprave iz stava 1 ovog člana dostavlja policiji elektronskim putem, odmah po prijemu prijave.

Podnošenja prijave i odjave preko turističke organizacije, odnosno nadležnog organ lokalne uprave ne naplaćuje se.

Bliži način podnošenja prijave, odnosno odjave iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo (*Ministarstvo unutrašnjih poslova*), uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove turizma.

Nacionalna turistička organizacija

5. Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014, 042/17 od 30.06.2017, 027/19 od 17.05.2019)

- Član 30 Zadaci Nacionalne turističke organizacije
 - Stav 6 - uspostavlja jedinstveni turističko-informacioni sistem;
 - Stav 10a - pruža stručnu pomoć i prati realizaciju zadataka lokalnih turističkih organizacija;
 - Stav 10b - na osnovu podataka iz Jedinstvene evidencije turističkog prometa i mjesečnog izvještaja o turističkom prometu lokalnih turističkih organizacija evidentira, prati i izrađuje izvještaje o turističkom prometu.

Nadležni organi lokalne samouprave

1. Zakon o boravišnoj taksi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 013/04 od 26.02.2004, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 048/15 od 21.08.2015)

- Član 5 - Davalac smještaja vodi evidenciju o obračunatoj i plaćenju boravišnoj taksi u knjizi, odnosno drugoj odgovarajućoj evidenciji.

Sadržaj evidencije iz stava 2 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo) - Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

Davalac smještaja je dužan da nadležnom poreskom organu, do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec, dostavi izvještaj o broju korisnika usluga smještaja i iznosu obračunate i naplaćene boravišne takse.

2. Pravilnik o sadržaju evidencije plaćene boravišne takse ("Službeni list Crne Gore", br. 022/13 od 17.05.2013)

- Član 3 - Evidencija se vodi posebno za svaki mjesec u godini na Obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika.

3. Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04 od 20.02.2004, 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/14 od 24.10.2014, 042/17 od 30.06.2017, 027/19 od 17.05.2019)

- Član 42z - Turističku taksu plaćaju domaća i strana fizička lica koja u turističkom mjestu A kategorije, na teritoriji opštine u kojoj je osnovana lokalna turistička organizacija, kao sekundarnu stambenu jedinicu namijenjenu za odmor imaju apartman, stan ili kuću.

Nadležni organ lokalne samouprave može uvesti turističku taksu i u turističkom mjestu B, C i D kategorije.

Sekundarnom stambenom jedinicom (second residence), u smislu ovog zakona, smatra se apartman, stan ili kuća za odmor, koju koristi za odmor i rekreaciju vlasnik, njegova porodica i gosti, a koja ne predstavlja stalno mjesto boravka vlasnika nekretnine, ni članova njegove uže porodice.

- Član 42k - Utvrđivanje, obračun i nadzor nad plaćanjem turističke takse vrši nadležni poreski organ lokalne samouprave.

Ministarstvo nadležno za poslove finansija vrši nadzor nad zakonitošću rada poreskog organa lokalne samouprave u sprovođenju aktivnosti iz stava 1 ovog člana.

4. Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18 od 10.01.2018, 004/18 od 26.01.2018, 013/18 od 28.02.2018, 025/19 od 30.04.2019, 067/19 od 11.12.2019)

- Član 100 Ugostiteljske usluge u domaćinstvu
 - Stav 6 - Ugostiteljske usluge u domaćinstvu iz stava 1 ovog člana mogu se pružati na osnovu rješenja o upisu u Centralni turistički registar u skladu sa čl. 77 i 78 ovog zakona.
- Član 77 Podnošenje prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

- Stav 1 - Prijavu za obavljanje ugostiteljske djelatnosti nadležnom organu lokalne uprave podnosi ugostitelj za ugostiteljske objekte iz člana 72 stav 1 tačka 2 al. 1, 2, 4 i 5 ovog zakona, osam dana prije početka obavljanja djelatnosti.
- Član 72 Vrste ugostiteljskih objekata za smještaj, pripremanje hrane, pića i napitaka
 - Stav 1 - Ugostiteljski objekti iz člana 69 stav 1 ovog zakona razvrstavaju se na: al.2 (komplementarni ugostiteljski objekti za pružanje usluga smještaja i pripremanja hrane, pića i napitaka: soba; turistički apartman; turistički apartmanski blok (deset i više turističkih apartmana u okviru istog građevinskog objekta); kuća i stan; kamp (sa najviše 15 smještajnih jedinica); gostionica, hostel, etno selo, odmaralište, planinarski dom; seosko domaćinstvo;
- Član 78 Rješenje o upisu u Centralni turistički registar
 - Stav 1 - Rješenje o upisu u Centralni turistički registar donosi nadležni organ lokalne uprave na osnovu prijave iz člana 77 ovog zakona u roku od osam dana od dana podnošenja prijave.
 - Stav 2 - Rješenje iz stava 1 ovog člana sadrži:
 - al. 1) naziv i sjedište, matični broj odnosno ime, adresu i jedinstveni matični broj podnosioca prijave ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao;
 - al. 2) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
 - al. 3) naziv i vrstu objekta ili ugostiteljske usluge, sa opisom usluge-djelatnosti i šifrom djelatnosti u skladu sa zakonom kojim je uređena klasifikacija djelatnosti;
 - al. 4) strukturu smještajnih jedinica sa ukupnim brojem ležaja;
 - al. 5) datum početka obavljanja djelatnosti;
 - al. 6) broj i datum rješenja.
 - Stav 3 - Upis u Centralni turistički registar nadležni organ lokalne uprave vrši na osnovu rješenja iz stava 1 ovog člana.
 - Stav 4 - Ukoliko dođe do promjene podataka upisanih u Centralni turistički registar, ugostitelj je dužan da o promjeni podataka u pisanoj formi obavijesti nadležni organ u roku od osam dana od dana nastanka promjene.
 - Stav 5 - Po jedan primjerak rješenja iz stava 1 ovog člana dostavlja se turističkoj, odnosno nadležnoj inspekciji i lokalnoj turističkoj organizaciji.

Ministarstvo unutrašnjih poslova

1. Zakon o strancima ("Službeni list Crne Gore", br. 012/18 od 23.02.2018, 003/19 od 15.01.2019)
 - Član 100 Podnošenje prijave preko turističke organizacije - Stranac koji boravi u Crnoj Gori u turističke svrhe, a ne koristi usluge davaoca smještaja, može prijavu i odjavu boravka stranca, u skladu sa ovim zakonom podnijeti preko turističke organizacije u mjestu boravka, a ako u mjestu boravka nije osnovana turistička organizacija, preko nadležnog organa lokalne uprave.

Prijavu, odnosno odjavu turistička organizacija, odnosno nadležni organ lokalne uprave iz stava 1 ovog člana dostavlja policiji elektronskim putem, odmah po prijemu prijave.

Podnošenja prijave i odjave preko turističke organizacije, odnosno nadležnog organ lokalne uprave ne naplaćuje se.

Bliži način podnošenja prijave, odnosno odjave iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo (Ministarstvo unutrašnjih poslova), uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove turizma.
2. Pravilnik o bližem načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca preko turističke organizacije odnosno nadležnog organa lokalne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 070/18 od 31.10.2018)
3. Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja ("Službeni list Crne Gore", br. 066/18 od 10.10.2018)
4. Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja ("Službeni list Crne Gore", br. 054/18 od 31.07.2018)
5. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o strancima kojima davalac smještaja pruža usluge smještaja ("Službeni list Crne Gore", br. 064/18 od 04.10.2018)

Ministarstvo održivog razvoja i turizma

1. Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18 od 10.01.2018, 004/18 od 26.01.2018, 013/18 od 28.02.2018, 025/19 od 30.04.2019, 067/19 od 11.12.2019)
 - Članovi 106 - 110 Centralni turistički registar

Izdaje i štampa Uprava za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV proleterske 2 (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodologiju pripremio:

**Odsjek poslovnih statistika, statistike stranih filijala
i strukturalne biznis statistike**

Tel. + 382-20-230-837

e-mail: contact@monstat.org